

27 Socraíochtaí Iniúchta Cánach

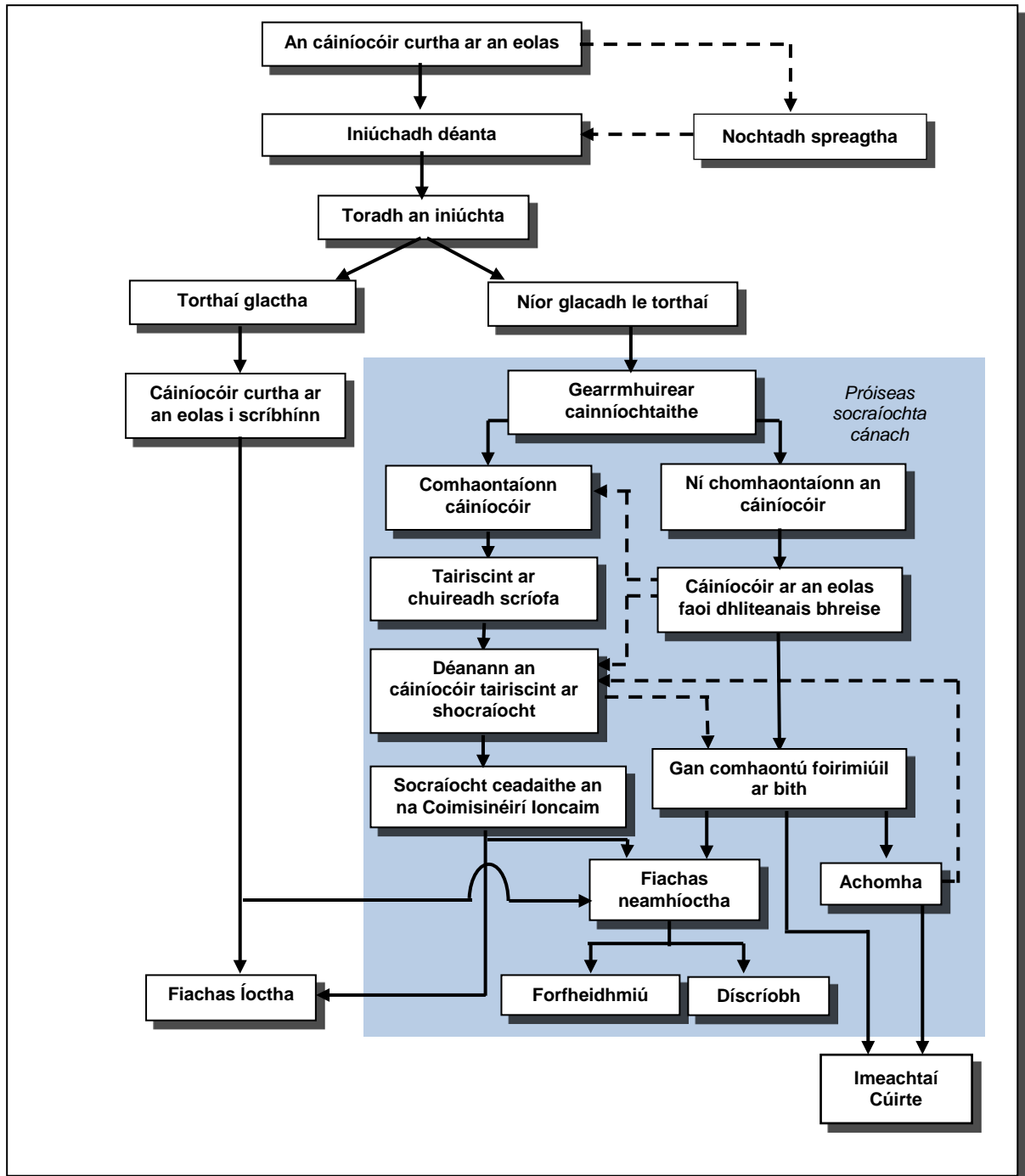
- 27.1** Is cuid lárnach d'oibriúchán cánach agus riarachán dualgas in Éirinn é an féinmheasúnú a dhéanann daoine aonair agus cuideachtaí ar dhliteanais cánach. Éilítear ar cáiníocóirí torthaí iomlána agus cruinn a chomhdú agus íocaíochtaí cánach gaolmhara a dhéanamh de réir spriocdhátaí reachtúla. Féadfaidh cáiníocóirí aisíocaíochtaí cánach a éileamh freisin ar bhonn féinmheasúnaithe.
- 27.2** Mar chuid den chur chuige i leith comhlíonadh deonach a chur chun cinn ó thaobh oibleagáidí cánach agus dualgas agus chun neamhchomhlíonadh a bhrath agus a dhíspreagadh, feidhmíonn na Coimisinéirí loncaim dhá chláir iniúchta
- iniúchtaí spriocdhírthe ina roghnaítear cásanna ar bhonn próifílithe riosca agus
  - iniúchtaí ar chásanna a roghnaítear go randamach.
- 27.3** Tugtar achoimre ar phróiseas iniúchta na gCoimisinéirí loncaim i bhFíor 27.1
- 27.4** Déantar iniúchtaí na gCoimisinéirí loncaim de réir riachtanas reachtaíochta, an Achta Comhdhlúite Cánacha, 1997 go príomha, agus an Chóid Chleachtais d'Iniúchadh loncaim (Cód Cleachtas).-

Fócas an Imscrúdaithe

- 27.5** Is ar shocraíochtaí iniúchta atá fócas an imscrúdaithe.¹ Le linn iniúchtaí a bheith á bpleanáil agus á ndéanamh, éilítear ar Oifigigh na gCoimisinéirí loncaim breithiúnas a chleachtadh i roinnt réimsí. Áirítear leo sin, meastachán ar dhliteanas atá dlite (más ann dó) agus an méid úis agus pionós atá le cur i bhfeidhm ar shocraíochtaí a dhéantar le cáiníocóirí tar éis iniúchta de chuid na gCoimisinéirí loncaim. Tá cáiníocóirí i dteideal ionramháil cothrom agus cóir ó na Coimisinéirí loncaim agus ba chóir go mbeadh fianaise chuí i dtaca le comhaid iniúchta na gCoimisinéirí loncaim chun tacú le breithiúnais a dhéantar.
- 27.6** Ba iad seo a leanas cuspóirí an athbhreithnithe
- socraíochtaí iniúchtaí a thángthas orthu a athbhreithniú lena chinntiú cibé an bhfuil an bunús do shocraíochtaí soiléir agus gur ceadáíodh na socraíochtaí ag an leibhéal cuí sna Coimisinéirí loncaim
  - an mhéid ar cuireadh ús agus pionóis i bhfeidhm ar shocraíochtaí iniúchta a tugadh chun críche in 2012 a mheas
  - an méid ar chomhlíon cáiníocóirí oibleagáidí íocaíochta tar éis socraíochtaí iniúchta a athbhreithniú.

¹ Áirítear leis an téarma sócraíocht dliteanais, a comhaontaíodh idir na Coimisineirí loncaim agus cáiníocóirí, dliteanais arna gcinneadh ag na Coimisinéirí Achomhairc nó ag na cúirteanna.

Fíor 27.1 Próiseas iniúchta na gCoimisinéirí Ioncaim

1 Rangaítear iniúchtaí mar iniúchtaí críochnaithe tráth a ndúntar an comhad iniúchta agus a n-íoctar an dliteanas a tháinig chun cinn as an iniúchadh nó a gcuirtear ar aghaidh an dliteanas sin chuig an Ard-Bhailitheora lena bhailiú.

2 Tá údaras ag bainisteoirí dúiche na gCoimisinéirí Ioncaim socraíochtaí suas go dtí €50,000 a cheadú; Rúnaithe Cúnta suas go dtí €100,000; agus ní mór cead na gCoimisinéirí Ioncaim a fháil do shocraíochtaí níos mó ná €100,000.

Sampla cásanna a imscrúdaíodh

- 27.7 Thuairiscigh na Coimisinéirí Ioncaim gur thug siad 9,066 cás iniúchta chun críche in 2012 lenar bhain toradh iomlán de €359 milliún agus meánthoradh in aghaidh an cháis de €39,600.¹
- 27.8 Mar chuid den imscrúdú, rinneadh athbhreithniú ar 45 cás iniúchta a raibh dúnta ag na Coimisinéirí Ioncaim in 2012. San áireamh ar na cásanna a roghnaíodh bhí na ceithre cás lenar bhain na socraíochtaí iniúchta is airde riamh in 2012 agus 41 cás a roghnaíodh go randamach as gach leibhéal ceadaíthe socraíochta.²

- 27.9** Léirigh athbhreithniú ar na comhaid gur taifeadadh naoi gcás (20% den sampla), lena n-áirítear ceann de na ceithre cás mór, go míchruinn mar idirghabháil iniúchta. Bhí toradh de €41.4 milliún, nó 11.5% ag baint le na 36 cás iniúchta, nó 11.5% den thoradh iomlán a tuairiscíodh in 2012. Tugtar achoimre ar thorthaí na 36 iniúchadh i bhFíor 27.2.

Fíor 27.2 Torthaí as sampla na gcásanna iniúchta, 2012

Toradh	Líon	Cionroinn cásanna	Toradh Iniúchta €m
Iniúchadh a raibh socraíocht mar thoradh air	28	78%	39.9
Éileamh aisíocaíochta nár ceadáíodh	1	3%	1.5
Gan dliteanas	7	19%	—
Iomlán	36		41.4

Foinse: Comhaid Iniúchta na gCoimisinéirí Ioncaim

An Dlíteanas a Cháinníochtú

- 27.10** Éilítear le nósanna imeachta na gCoimisinéirí Ioncaim, gur chóir d'Iniúcháir na gCoimisinéirí Ioncaim, tráth a gcríochnaítear iniúchadh, an méid cánach, úis agus dlíteanas atá dlite ag cáiníocóir a chainníochtú.

Nochtadh Spreagtha

- 27.11** Tar éis fógra a fháil ó na Coimisinéirí Ioncaim ar iniúchadh, féadfaidh cáiníocóirí céimeanna a ghlacadh chun a gcuid tuairisceán cánach a cheartú trí 'nochtadh spreagtha' a dhéanamh do na Coimisinéirí Ioncaim. Sa chás go ndéantar nochtadh spreagtha: nochtadh ar eolas iomlán a bhaineann le dlíteanas cánach; i scríbhinn, agus lena mbeidh íocaíocht iomlán ar an gcáin nó dleacht agus ar ús ar bith dlite ar an íocaíocht dheireanach ina theannta nó socrú íocaíochta céimnitheach comhaontaithe a chomhlíonann nósanna imeachta socráithe tráthchoda na gCoimisinéirí Ioncaim, breithnítear é a bheith ina 'nochtadh incháilithe'.¹ Ar cheann de na himpleachtaí a bhaineann le nochtadh incháilithe bailí déantar pionóis a chuirtear i bhfeidhm ar mhainneachtain chánach a laghdú, lena n-áirítear foilsíú na sonraí sonraíochta a sheachaint.
- 27.12** Fuair athbhreithniú ar 36 comhad amach go ndearnadh nochtaí spreagtha in 11 cás. Ní raibh ach ceithre cás ina raibh nochtaí incháilithe bailí iontu chomh maith le híocaíocht iomlán le hús san áireamh. Níor chomhlíon seacht de na 11 cás na critéir nochta incháilithe, go príomh mar gheall nár íocadh an dlíteanas ag, ná thart ar, an am a rinneadh an nochtadh nó ní raibh socrú tráthchoda curtha i bhfeidhm.

An Dlíteanas Cánach a Ríomh

- 27.13** Tráth a dtugtar iniúchadh chun críche, déanann an t-iniúcháir an dlíteanas a chainníochtú i ndáil le cáin, ús agus pionóis, (más ann dóibh), agus tugtar cuireadh don cháiníocóir tairiscint socraíochta a dhéanamh i scríbhinn.¹ Mura dtagtar ar shocraíocht, cuireann iniúcháir na gCoimisinéirí loncaim tús le measúnú foirmiúil ar an dlíteanas atá dlíte. Tá sé de rogha ag an gcáiníocóir ansin an measúnú seo a achomharc. De gnáth, ní chuireann an t-iniúcháir tús le measúnú foirmiúil cánach ach ag an bpointe seo amháin, ar an mbunús go bhfuil ceart achomhairc ag an gcáiníocóir.² Breithníonn na Coimisinéirí loncaim go mbeadh sé róluath ag an bpointe seo muirear úis nó pionóis a ardú go dtí go gcinntear an muirear deiridh cánach ag an achomharc.
- 27.14** I seacht gcinn de na 36 comhad iniúchta a athbheithníodh, fuair iniúchadh na gCoimisinéirí loncaim amach nach raibh aon dlíteanas cánach breise dlíte. Rinne an t-imscrúdú athbheithniú ar na comhaid agus fuair go raibh conclúidí na gCoimisinéirí loncaim cuí bunaithe ar fhianaise ar na comhaid.
- 27.15** Bhain cás eile le héileamh ar aisíocaíocht de chuid cáiníocóra. Níor cheadaigh na Coimisinéirí loncaim an t-éileamh do €1.5 milliún tar éis iniúchta agus fuair an t-imscrúdú amach go raibh seo cuí.
- 27.16** Rinneadh na 28 cás a bhí fágtha a athbheithniú d'fhianaise go raibh na socraíochtaí iniúchta a thángthas orthu ag breathnú réasúnach bunaithe ar an bhfianaise ar na comhaid agus gur comhaontaíodh na méideanna socraíochta ar bhunús ríomha de chuid iniúcháir na gCoimisinéirí loncaim ar dhlíteanas an cháiníocóra, lena n-áirítear feidhmiú cuí úis agus pionós.
- 27.17** Léirigh na comhaid gur thaifead iniúcháirí na gCoimisinéirí loncaim measúnú ar dhlíteanas i gceithre cás as na cúig cás. De ghnáth, ní dheanadh measúnuithe a thaifead i gcásanna a raibh luach níos ísle ag baint leo (féach Fíor 27.3).

1 Éilíonn an Cód Cleachtas in imthosca ina dhéantar dlíteanas cánach a chainníochtú i nochtadh cainníochtaithe, ba chóir go ndéanadh an t-iniúcháir ríomh an cháiníocóra a sheiceáil.

2 Eisíonn na Coimisinéirí loncaim fógra tuairime i gcásanna nach dtagtar ar shocrú leis an gcáiníocóir faoi leibhéal na bpionós iníochta. Clúdaítear leis freisin cás ar bith ina ndéantar pionós a chomhaontú ach nach n-íoctar sin. Sna himthosca seo, cuireann Iniúcháir na gCoimisinéirí loncaim in iúl go foirmiúil an tuairim go bhfuil an pionós dlíte agus cuireann sé an tuairim sin in iúl don cháiníocóir nó do ghníomhaire an cháiníocóra. Ní mór fógra tuairime a eisiúint sular féidir pionós a thabhairt os comhair cúirte.

3 Acht Comhdhlúite Cánacha 1997, ailt 1080 go 1084.

Fíor 27.3 Cainníochtú na gCoimisinéirí loncaim ar dhlíteanas cánach

	Cionroinn cásanna	Cionroinn luachanna socraíochta
Dlíteanas arna ríomh ag iniúcháir de chuid na gCoimisinéirí loncaim ^a	82%	98%
Ríomh cáiníocóra nach raibh deimhnithe ag na Coimisinéirí loncaim	11%	1%
Gan fianaise ar ríomh dhlíteanas	7%	1%

Foinse: Comhaid iniúchta na gCoimisinéirí loncaim

Nóta: a Cásanna san áireamh ina rinne iniúcháir na gCoimisinéirí loncaim ríomh na gcáiníocóirí a bhailíochtú.

Ús agus Pionóis a Mhuirearú

- 27.18** Déanann an tAcht Comhdhlúite Cánacha, 1997 foráil do chur i bhfeidhm úis ar íocaíocht dheireanach cánach agus níl aon fhoráil ann le sin a mhaolú fiú tar éis nochtadh a chainníochtú.³ Tá na rátaí úis infheidhme leagtha amach sna hAchtanna Airgeadais éagsúla.

27.19 D'fhéadfadh pionóis a bheith iniúchta sa chás go mbeadh tuairisceáin chánacha neamhiomlán nó míchruinn agus sa chás nach mbeadh íocaíochtaí gaolmhara déanta in am trátha. I gcásanna ina mbíonn feidhm le pionóis, luann an Cód Cleachtais go ndéanann iniúcháir na gCoimisinéirí loncaim méid an phionóis, de gnáth, a ríomh agus a chomhaontú leis an gcáiníocóir. In imthosca nach dtagtar ar chomhaontú nó nach n-íoctar pionós comhaontaithe, cinneann an chúirt chúí an pionós infheidhme.¹ Cinntíonn roinnt fachtóirí an leibhéal pionós, más ann dóibh, lena n-áirítear

- cibé ar tharla an mhainneachtain cánach roimh nó tar éis 24 Nollaig 2008
- cibé an ndearna an cáiníocóir nochtadh incháilithe (íocaíocht ar mhéideanna dlite san áireamh)
- an chatagóir mainneachtana m.sh. iompar míchúramach nó in aon turas
- cibé an gcomhoibríonn cáiníocóir leis na Coimisinéirí loncaim i rith iniúchta.

Tá sé de rogha ag na Coimisinéirí loncaim pionóis a mhaolú de suas go dtí uasmhéid de 50%. Ní bhíonn pionóis dlite in imthosca ina mbíonn cáin bhreise dlite mar gheall ar choigeartú teicniúil nó earráid neamhurchóideach a dhéantar a cheartú ag an gcéad sheans. I roinnt imthosca, d'fhéadfaí nach gcuirfí pionóis i bhfeidhm sa chás go maíonn cáiníocóir nár chaill an Stát aon ioncam mar gheall ar a dteip féin cloí le riachtanas chód cánach.

Tá tuilleadh sonraí leagtha amach in Iarscríbhinn A.

27.20 Rinne an t-imscrúdú athbhreithniú ar an méid úis agus pionós a cuireadh i bhfeidhm i ndáil le gach iniúchadh a tugadh chun críche in 2012. Tá na torthaí leagtha amach i bhFíor 27.4.

Fíor 27.4 Cionroinn na gcásanna torthaí in 2012 inar cuireadh ús agus pionóis i bhfeidhm, de réir réigiúin

	Líon cásanna	Ús agus pionóis a cuireadh i bhfeidhm	Ús agus pionóis nár cuireadh i bhfeidhm	Toradh lomlán lena n-áirítear ús agus pionóis €000	Meánthoradh lena n-áirítear ús agus pionóis €000	Ús agus pionóis mar chionroinn den thoradh iomlán
Aonaid Speisialta						
Rannóg Cásanna Móra	127	55%	45%	57,771	455	6%
Rannóg Imscrúdaithe agus Ionchúiseamh	192	95%	5%	17,688	92	55%
Réigiúin						
Na Teorann Lár-Tíre agus an Iarthair	1,940	78%	22%	83,024	43	20%
Baile Átha Cliath	1,262	79%	21%	71,667	57	22%
Oirthear an Oirdheiscirt	1,141	79%	21%	57,685	51	25%
Iardheisceart	1,456	73%	27%	69,853	48	22%
Iomlán	6,118			357,688	58	21%

Foinse: Anailís de chuid an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste

Nóta: a Níl 120 iniúchadh nach bhfuil taifeadta i gcóras bainistithe cásanna iniúchta na gCoimisinéirí loncaim san áireamh sa bhFíor. Is iniúchtaí Cánach Dleachta Stampa agus Fáltais Caipitiúil iad seo go príomha. Tá gach cás eile arna rangú ag na Coimisinéirí loncaim mar iniúchtaí torthaí san áireamh.

¹ Do mhéideanna suas go dtí €6,350, is í an Chúirt Dúiche an chúirt chúí. Tá dlínse ag an gCúirt Chuarda do mhéideanna suas go dtí €38,092 agus ag an Ard-Chúirt do mhéideanna níos airde ná sin.

- 27.21** Bhí an leibhéal úis agus pionóis a cuireadh i bhfeidhm i bhfad níos ísle ná mar a cuireadh i bhfeidhm sa Rannóg Cásanna Móra i gcomparáid leis na haonaid eile. Cuireadh ús agus pionóis i bhfeidhm ar líon níos ísle cásanna móra agus níorbh ionann iad agus 6% den thoradh.¹ Tá sin i gcomparáid le 21% d'iniúchtaí ag leibhéal réigiúnach.

Ús agus pionóis i gcásanna samplacha

- 27.22** Rinne an t-imscrúdú athbhreithniú freisin ar chur i bhfeidhm úis agus pionós sna 28 cás iniúchta inar rinneadh socraíochtaí.

Ús a Mhuirearú

- 27.23** Ba ionann an t-ús a cuireadh i bhfeidhm i 24 cás agus thart ar €1.1 milliún. Rinneadh an t-ús a ríomh arís chun a chinneadh cibé an raibh na méideanna a mhuirearadh ceart, bunaithe ar an tréimhse ar chóir go mbeadh an cáin íoctha mar aon leis na rátaí úis infheidhme. Léirigh na torthaí seo a leanas

- Bhí an t-ús a muirearadh i 21 cás ceart.
- I dtrí chás, bhí na méideanna úis arna mhuirearú ag na Coimisinéirí Ioncaim, ar an meán, cothrom le dhá thrian den mhéid a measadh a bheadh le muirearú ag an bhfoireann imscrúdaithe. Is thart ar €21,000 a bhí an gearrmhuirear úis iomlán do na cásanna seo.

- 27.24** I dhá chás, comhaontaíodh méideanna socraíochta babhta le cáiniocóirí. Áiríodh orthu sin dhá chás mór a himscrúdaíodh.

- I gcás amháin, bhí méid neamhshonraithe i ndáil le hús (féach Cás Staidéir A) san áireamh le méid socraíochta de €8 milliún
- Sa chás eile, rinne na Coimisinéirí Ioncaim an t-socraíocht bhabhta de €15 milliún idir cáin dlite (€9.7 milliún) agus ús (€5.3 milliún) ina chuid taifead a dheighilt go dírialla (féach Cás Staidéir B).

- 27.25** Thaifead na comhaid Coimisinéirí Ioncaim gur cuireadh ús i bhfeidhm i dhá chás

- I gcás amháin, ba ionann méid na sonraíochta agus €7.3 milliún ach níor cuireadh aon ús i bhfeidhm. Ríomh an t-imscrúdú gurbh ionann an t-ús a bhí dlite sa chás seo agus €570,000 (féach Cás Staidéir C).
- Is sonraíocht de bheagnach €690,000 a bhí sa dara cás. Ba ionann an t-ús dlite, ach nár muirearaíodh, sa chás seo agus thart ar €63,000.

Forchur Pionós

- 27.26** Níor cuireadh pionóis i bhfeidhm in ocht gcás as na 28 cás. Fuair an t-imscrúdú amach go raibh neamhfheidhmiú pionós i dtrí gcinn de na cásanna seo cuí.

- 27.27** Sna cúig chás a bhí fágtha, tháinig an fhoireann imscrúdaithe ar an gconclúid go bhféadfaí pionóis a chur i bhfeidhm ach nár cuireadh. Áiríodh leis sin trí as na ceithre chás a leagtar amach thíos. Sa dá chás eile, ina raibh dliteanais cánach iontu arbh ionann iad agus €385,000 agus €343,000, mheas an fhoireann imscrúdaithe gurbh ionann na pionóis nár toibhíodh agus thart ar €390,000.

¹ Sainmhíniú na Coimisinéirí Ioncaim cásanna móra mar chuideachtaí a bhfuil láimhdeachas de €162 milliún nó níos mó acu nó íocaíochtaí cánach a bhfuil níos mó ná €16 milliún sa bhliain. I gcás daoine aonair, déanann an Rannóg Cásanna Móra bainistiú ar na daoine sin a bhfuil glansócmhainní acu ar fiú níos mó ná €50 milliún iad, neamhchónaitheoirí le leasanna móra in Éirinn agus comhpháirtithe i gcleachtais mhóra cuntasáochta agus dlí.

- 27.28** Fuair an t-imscrúdú amach gur cuireadh pionóis i bhfeidhm i 20 cás (71%). Bhí na leibhéal pionóis a cuireadh i bhfeidhm ag teacht le riachtanais reachtaíochta agus leis an gCód Cleachtais i dtrí cheann déag de na cásanna seo.
- 27.29** Sna seacht gcás a bhí fágtha inar cuireadh pionóis i bhfeidhm, fuair an t-imscrúdú amach go raibh na pionóis níos ísle ná an méid ar chóir a bheith muirearaithe de réir mar a bhí léirithe ar an gcáispéisíocht ar na comhaid.
- I dtrí chás, tugadh buntáiste do cháiniócoirí pionóis níos lú a íoc mar gheall go raibh nochtaí incháilithe déanta acu sular cuireadh tús le hiniúchadh na gCoimisinéirí loncaim ach fuair an t-imscrúdú amach nach raibh na nochtaí bailí mar gheall nár íocadh dliteanas tráth a rinneadh an nochtadh.
  - I dtrí chás, níor thacaigh an cháipéisíocht ar an gcomhad leis na cúiseanna a luadh le pionóis maolaithe m.sh. maolú pionós mar gheall gur chomhoibrigh an cáiniócoir leis na Coimisinéirí loncaim agus ní raibh sin tacaíthe ag cáipéisíocht.
  - Sa seachtú gcás, ríomh gníomhaire an cháiniócóra an pionós ach bhí an ríomh seo mícheart, agus ní raibh sé seiceáilte ag na Coimisinéirí loncaim.
- 27.30** Ba ionann an dliteanas cánach iomlán sna seacht gcás seo agus €862,000 agus mhuirearaigh na Coimisinéirí loncaim €266,000 i ndáil le pionóis. Mheas an t-imscrúdú gurbh ionann an leibhéal cuí pionós bunaithe ar an bhfianaise ar na comhaid agus €478,000. Ar an mbonn sin, bhí thart ar 44% den dhliteanas pionóis i bhfeidhm cheana féin.

Idirbheartaíocht ar Shocraíochtaí

- 27.31** Fuair an t-athbhreithniú amach i bhformhór cásanna, go raibh méid na socraíochta cothrom leis an dliteanas a ríomhadh, ús agus pionóis san áireamh sa chás go raibh sin curtha i bhfeidhm. Mar sin féin, i dhá chás bhí éagsúlacht mhór idir an dliteanas arna ríomh ag na Coimisinéirí loncaim agus méid na socraíochta.
- Socraíodh cás amháin do €8 milliún roimh éisteacht cúirte. Féach Cás Staidéar A chun tuilleadh eolais a fháil.
  - Bhí an t-socraíocht is mó in 2012 de €15 milliún i ndáil le Cáin Ghnóthachan Caipitiúil, i bhfad níos lú ná meastachán na gCoimisinéirí loncaim ar dhliteanas an cháiniócóra. Tá sonraí leagtha amach i gCás Staidéir B.
- 27.32** I gceithre cás breise, bhí éagsúlachtaí níos lú idir ríomh na gCoimisinéirí loncaim ar an dliteanas agus méid na socraíochta. Bhí na difríochtaí idir €13,000 go €30,000 agus idir níos lú ná 1% go 32% de mheastachán na gCoimisinéirí loncaim ar an dliteanas.

Cás Staidéir A

- 27.33** D'aithin na Coimisinéirí loncaim dhá chuideachta gaolmhar a rinne íocaíochtaí Cánach Corparáideach in 2005 don bhliain dár críoch Nollaig 2004. Le linn an imscrúdaithe, fuair na Coimisinéirí loncaim amach go raibh na cuideachtaí ag feidhmiú ar feadh roinnt blianta roimhe sin ach nár íocadh aon Cháin Chorporáideach.
- 27.34** Is fochuideachtaí de chuid máthairchuideachta neamh-Éireannach a bhí iontu. D'infheistigh an mháthairchuideachta méideanna móra i ngach fochuideachta agus thug na fochuideachtaí an t-airgead sin ar iasacht ansin ar ais chuig an mháthairchuideachta. Bhí an t-ioncam a tuairiscíodh i gcuntais na gcuideachtaí Éireannach i ndáil le hús a bhí dlíte, ach nár íoc an mháthairchuideachta maidir le hiasachtaí.

- 27.35** Mhaígh na fochuideachtaí Éireannacha nach raibh a n-ioncaim úis dlite i leith cánach in Éirinn ó tharla nach raibh an t-ús faighte ag na fochuideachtaí. Ó 2004, tar éis athruithe sa réimeas cánach i dtír dhúchais na máthairchuideachta, fuair na fochuideachtaí Éireannacha íocaíocht ar an ús ioncaim agus d'íoc siad Cáin Chorporáideach in Éirinn.
- 27.36** Ag céim luath, i lár 2005, cuireadh an cás ar aghaidh laistigh de na Coimisinéirí Ioncaim chuig an t-aonad frith-sheachanta a láimhseáil an cás as sin. Rinneadh iniúchadh ar an dá chuideachta, a bhí dírithe ar 2001, i ndeireadh 2005. Tá conradh cánach dúbailte ag Éire le tír dhúchais na máthairchuideachta agus i rith an cháis seo, chuaigh na Coimisinéirí Ioncaim i dteagmháil leis na húdaráis cánach sa tír sin.
- 27.37** Ina dhiaidh sin, chuir na Coimisinéirí Cánach measúnuithe cánach chun cinn agus cuireadh in iúl don cháiniócoir agus do ghníomhaire an cháiniócóra gur mheas siad go mbeadh an dliteanas, ús agus pionóis uasta féideartha san áireamh cothrom le hidir €10 milliún agus €16 milliún, ag brath ar conas a rangáíodh an t-ioncam do 2004 ó thaobh críocha cánach.
- 27.38** Lóisteáil an cáiniócoir achomharc agus rinne íocaíocht de €11.1 milliún ar chuntas gan dochar a dhéanamh ar thoradh an achomhairc. Bhí na Coimisinéirí Achomharc i bhfabhar an cháiniócóra, agus socraíodh an cháin ag nialas. Chuir na Coimisinéirí Ioncaim in iúl go ndéanfadh siad achomharc chuig an Ard-Chúirt.
- 27.39** In 2008, chuir na Coimisinéirí Ioncaim measúnuithe breise chun cinn (an dara sraith measúnaithe) do na tréimhsí suas go dtí deireadh 2003 do shuim iomlán de €11.8 milliún.
- 27.40** Rinne an cáiniócoir achomharc. Dheimhnigh na Coimisinéirí Achomharc an dara sraith measúnaithe. Rinne an cáiniócoir achomharc chun an cás a éisteacht arís sa Chúirt Chuarda.
- 27.41** Sular éisteadh an cás sa Chúirt Chuarda, bhí idirbheartaíochtaí cuimsitheacha ann idir na Coimisinéirí Ioncaim agus an cáiniócoir. Comhaontaíodh socraíocht de €3 milliún agus tugadh ar ais don cháiniócoir an €3.1 milliún den €11.1 milliún a d'íoc an cáiniócoir sin ar chuntas.
- 27.42** Ní dhearnadh méid na socraíochta a dheighilt idir cáin agus ús. Ba ionann meastachán na gCoimisinéirí Ioncaim ar an méid iomlán a bheadh dlite dá n-éireadh leis na Coimisinéirí Ioncaim sa chúirt agus thart ar €14 milliún agus as sin bheadh thart ar €3.3 milliún de (24%) ina ús. Ar bhonn pro-rata, léirigh an t-sonraíocht thart ar €6.1 milliún gcáin agus €1.9 milliún in ús.
- 27.43** Cheadaigh Coimisinéir de chuid na gCoimisinéirí Ioncaim an t-sonraíocht. Ní raibh feidhm le pionóis. Níor foilsíodh na sonraí sonraíochta.
- 27.44** Is iad seo a leanas roinnt pointí ar chóir a thabhairt ar aird
- Bhí an cás seo casta go teicniúil agus b'éigean dlí cánach a léirmhíniú agus a chur i bhfeidhm sa chás seo. Chuir na Coimisinéirí Ioncaim an cás ar aghaidh chuig an t-aonad frith-sheachanta ag céim an-luath. Léirigh comhad iniúchta na gCoimisinéirí Ioncaim dúshlán mór sa chás a chuir gníomhaire an cháiniócóra ar aghaidh ina raibh argóint a bhí bunaithe ar chásdlí.

- Cuireadh an cáinócóir ar an eolas go luath faoin dliteanas a d'fhéadfadh a bheith ann le hús agus pionóis uasta féideartha san áireamh. Sa chomhad freisin tá nótaí sonrathaithe ann ar na hidirbheartaíochtaí a bhí idir an dá abhcóide dlí thar ceann na gCoimisinéirí loncaim agus an cáinócóir. Sna hidirbheartaíochtaí deiridh, chuir na Coimisinéirí loncaim chun cinn figiúr socraíochta a raibh ús san áireamh leis.

Tuairimí an Oifigigh Chuntasaíochta

- 27.45** Thug an tOifigeach Cuntasaíochta le fios gur lorg na Coimisinéirí loncaim tuairim an abhcóide dlí sinsearaigh sula rinneadh cinneadh ar an méid socraíochta. Ag glacadh an dóigh go n-éireodh leo, mar aon leis an am breise, costas agus acmhainní a bheadh de dhíth chun cás a thabhairt chun críche, ba é moladh an abhcóide ná an t-socraíocht a cuireadh chun cinn a ghlacadh. Tar éis breithniú a dhéanamh ar an tuairim seo, chinn na Coimisinéirí loncaim an t-socraíocht a ghlacadh.

Cás Staidéir B

- 27.46** Le linn iniúchadh in 2011, thug na Coimisinéirí loncaim idirbheart faoi deara inár aistrigh cáinócóir úinéireacht chuideachta mar mhalairt ar chuideachta eile a raibh iarmhéid airgid shuntasach aici agus gan aon sócmhainní eile. Dhearbhaigh gníomhaire an cháinócóra (ina dhiaidh sin) nár cheart diúscairt a dhéanamh mar gheall ar an malartú scaireanna agus go raibh an cáinócóir i dteideal faoiseamh ó Cháin Ghnóthachan Caipitiúil faoi fhorálacha an tAcht Comhdhlúite Cánacha, 1997.
- 27.47** Tar éis an t-iniúchadh a bheith déanta, ghlac na Coimisinéirí loncaim leis an meon go raibh gnóthachan caipitiúil inchánach déanta ag an gcáinócóir agus ardaíodh measúnú le haghaidh €22 milliún a dhéanamh.
- 27.48** Níor chuir na Coimisinéirí loncaim an t-ús dlite ná na pionóis a d'fhéadfaí a ghearradh in iúl don cháinócóir. Ríomh an fhoireann iniúchta gur fhabhraigh ús de tuairim is €10.3 milliún ag an am ar ardaíodh an measúnú. Chomh maith leis seo, d'fhéadfadh pionóis a bheith sa réimse ó 15% go 100% den dliteanas cánach ag braith ar an mbealach ar bhreathnaigh na Coimisinéirí loncaim ar an gcatagóir mainneachtain chánach a bhí i gceist agus cé chomh maith agus a chomhoibrigh an cáinócóir leis na Coimisinéirí loncaim. Bunaithe ar mheasúnú na gCoimisinéirí loncaim de €22 milliún maidir le Cáin Ghnóthachan Caipitiúil, d'fhéadfadh dliteanas iomlán an cháinócóra, ús agus pionóis san áireamh a bheith sa réimse €36 milliún go €54 milliún.
- 27.49** Ní raibh na Coimisinéirí loncaim sásta go raibh an t-idirbheart i dteideal faoisimh faoi théarmaí an Achta Comhdhlúite Cánacha, 1997. Theastódh anseo gur le haghaidh cúiseanna tráchtála bona fide a bheadh an malartú scaireanna agus nach mar chuid d'aon socraíocht ná scéim gurbh é a bpríomh-chuspóir (nó ceann de na príomh-chuspóirí) dliteanas cánach a sheachaint.
- 27.50** Ag cruinniú ina dhiaidh sin idir na Coimisinéirí loncaim agus an gníomhaire, mhaígh an gníomhaire go raibh suim ag an gcáinócóir críoch a chur leis an ábhar seo. Maíonn nóta i gcomhad na gCoimisinéirí loncaim gur ghlac an dá thaobh leis dá rachadh an cás tríd an bpróiseas achomhairc go bhféadfadh sé tuairim is ocht mbliana a thógáil sula bpróiseálfaí an cás tríd an Ard-Chúirt. Thairg an gníomhaire suim de €15 milliún chun an cás a réiteach.

- 27.51** Mhaígh cáipéis inmheánach de chuid na gCoimisinéirí Ioncaim tar éis an chruinnithe dá bhfaighfí socraíocht ar an gcás le haghaidh €15 milliún, dhúnfaí go héifeachtach é agus thabharfaí íocaíocht shuntasach, sheachnófaí an t-am agus an costas a bheadh bainteach le hachomharc agus ní bheadh aon lamháltas ann maidir leis an bprionsabal. Ardaíodh an baol chomh maith go mb'fhéidir nach mbeadh aon chiste fágtha le bailiú ag deireadh an cháis dlí. Ar an lámh eile, tugadh faoi deara go raibh an baol ann go bhfaighfí socraíocht níos fearr dá ligfí cead den phróiseas achomhairc rith leis.
- 27.52** Ba iad téarmaí na socraíochta, mar a leagadh síos iad i litir thairisceana an cháiníocóra
- ná íocaíocht iomlán de €15 milliún agus socraíocht deiridh ar dhliteanas i leith Cáin Ghnóthachan Caipitiúil.
  - ní thiocthadh cailteanas caipitil i gceist a d'fhéadfaí a fhritháireamh in aghaidh aon ghnóthachan sa todhchaí le haon leachtú ar shócmhainní an cháiníocóra chun cistí a bhaint amach le haghaidh freastal ar an socraíocht.
- 27.53** Rinne an cáiníocóir íocaíocht de €15 milliún. Cheadaigh Coimisinéir Ioncaim an socraíocht an 21 Nollaig 2012. Níor cuireadh aon phionóis i bhfeidhm agus níor foilsíodh aon sonraí maidir leis an t-socraíocht.
- 27.54** Bhí roinnt ábhar inní ann maidir leis an t-socraíocht agus seo iad a leanas
- Chuir gníomhaire an cháiníocóra argóintí ar aghaidh go raibh saincheist theicniúil i gceist sa chás agus go raibh seasamh an cháiníocóra á thacú ag cásdlí. Ní raibh aon fhianaise ar chomhad iniúchta na gCoimisinéirí Ioncaim go ndeachaigh an fhoireann iniúchta a bhí ag bainistiú an cháis ar thóir comhairle maidir le saincheisteanna teicniúla ó aonad frith-sheachanta na gCoimisinéirí Ioncaim ná ó fhoireann speisialtóirí eile laistigh de na Coimisinéirí Ioncaim mar shampla ó laistigh dá fo-roinn cásanna níos leithne. Ní raibh aon fhianaise ar chomhad na gCoimisinéirí Ioncaim ach oiread gur cuireadh ar aghaidh aon argóintí mionsonraithe (mar shampla bunaithe ar fhasach) chun argóintí ghníomhaire an cháiníocóra a bhréagnú. Tá tagairt ar an gcomhad do shaincheisteanna na gcásanna a cuireadh faoi bhráid an Líonra Frith-sheachanta Náisiúnta agus gur pléadh ag cruinniú den Líonra iad i mí Mheán Fómhair 2012 ach níl aon fhianaise ann ar aon mholadh a rinneadh ná aon ghníomh a rinneadh ag teacht ón gcruinniú.¹
  - Breathnaíonn sé gur cás é seo a raibh dhá thoradh ann a d'fhéadfadh tarlú - bhí an t-idirbheart faoi dhliteanas ag an gCáin Ghnóthachan Caipitiúil agus bheadh an cáiníocóir faoi dhliteanas an tsuim iomlán chánach a íoc chomh maith le hús agus pionóis nó ní raibh an cáiníocóir faoi dhliteanas cánach agus is ag neamhní a bheadh dliteanas an cháiníocóra. Déanann nóta sa chomhad tagairt do roinnt buntáistí i dteacht ar shocraíocht agus an baol a bheadh ann do na Coimisinéirí Ioncaim dá dtéadh an cás chuig achomharc, mar shampla an t-am agus an costas a bheadh i gceist. Níl aon anailís mhionsonraithe, bunaithe ar eolas ná comhairle speisialaithe áfach ar an toradh dlíthíochta is cosúil a bheadh ann agus na costais a bheadh i gceist. D'fhéadfadh an cineál anailíse seo na Coimisinéirí Ioncaim a chur ar an eolas ina n-idirbheartaíocht leis an gcáiníocóir agus le gníomhaire an cháiníocóra.

¹ Tá Líonra Frith-sheachanta Náisiúnta na gCoimisinéirí Ioncaim déanta suas d'oifigigh idirchaidrimh as gach ceantar loncaim agus ón aonad frith-sheachanta a bhuaileann le chéile go ráithiúil chun saincheisteanna a phlé a aithnítear sna ceantair.

- Ní léiríonn comhad iniúchta na gCoimisinéirí loncaim ag aon am go ndearna na Coimisinéirí loncaim éileamh ag am ar bith ar an ús ná ar na pionóis ar an gcáin ghnóthachan caipitiúil dlite. Dá bhrí sin ó mheon an cháiniócóra, €22 milliún é an méid a bhí na Coimisinéirí loncaim ag lorg.
- Ní raibh aon fhianaise le linn idirbheartaíocht ar an t-socraíocht gur chuir na Coimisinéirí loncaim ar aghaidh Fíor níos airde ná €15 milliún a thairg an cáiniócóir. Moladh tairiscint an cháiniócóra a fhaomhadh laistigh de na Coimisinéirí loncaim gan aon thráchtairacht ar cén figiúr comhroghnach a d'fhéadfaí a mholadh san idirbheartaíocht nó céard a d'fhéadfadh dliteanas an cháiniócóra a bheith dá n-éireadh leis na Coimisinéirí loncaim i ngníomh cúirte.
- Ceadaíodh an t-socraíocht go cuí laistigh de thairseacha socraíochta ceadaithe na gCoimisinéirí loncaim a éilíonn suimeanna os cionn €100,000 a cheadú le Coimisinéirí loncaim. D'fhéadfadh buntáiste a bheith ann, áfach do chásanna a bhfuil difríochtaí suntasacha idir meastachán na gCoimisinéirí loncaim ar dhliteanas agus an méid a chuirfear ar aghaidh lena gceadú, nó a bhfuil gnéithe de choimpléascacht nó riosca theicniúil iontu trí chomaoin fhoirmiúil ó roinnt daoine, mar shampla coiste ceadaithe socraíochtaí sula dtugtar an cead deiridh.

Ráitis an Oifigigh Chuntasaíochta

- 27.55** Maidir le cur i bhfeidhm úis agus pionóis, léirigh an t-Oifigeach Cuntasaíochta gur méid é an measúnú ar Cháin Ghnóthachan Caipitiúil a thiocfadh aníos dá mba rud é go gcruthófaí go raibh imní na gCoimisinéirí loncaim faoin gcaoi nár cuireadh i bhfeidhm alt den Acht Comhdhlúite Cánacha, 1997 ceart. Bhí cead ag an gcáiniócóir de réir dlí achomharc a dhéanamh i gcoinne an mheasúnaithe. Bheadh sé mícheart mar sin táille úis a ghearradh sula mbeadh críoch leis an measúnú agus é a bheith críochnúil agus cinneadh déanta ar an dliteanas déanach. Thug an t-Oifigeach Cuntasaíochta faoi deara gur tháinig cás den chineál céanna aníos maidir le pionóis. Ina theannta sin, mhaígh sí gur lárnaigh an pointe a bhí mar shaincheist sa chás ar léirléamh den Acht Comhdhlúite Cánacha, 1997 agus cuireann an Cód Cleachtais ar fáil nach gcuirfear pionós i bhfeidhm maidir le coigeartuithe teicniúla. Is coigeartuithe iad coigeartuithe teicniúla ar dhliteanas a thagann as difríochtaí i léirléamh nó i gcur i bhfeidhm reachtaíochta. Léirigh an t-Oifigeach Cuntasaíochta go bhfuil sé deacair a fheiceáil go bhféadfaí éileamh ar phionóis ag aon leibhéal a choinneáil sa chás agus gur mheas na Coimisinéirí loncaim go mbeadh sé míchuí pionós a lorg sna cúinsí seo. Ghlac na Coimisinéirí loncaim leis an t-socraíocht mar chomhréiteach lena n-áirítear gné chánach agus úis.
- 27.56** Maidir le gnéithe teicniúla an cháis agus úsáid na sainchomhairle, mhaígh an t-Oifigeach Cuntasaíochta go raibh taithí chánach oibriúcháin shuntasach ag an bhfoireann a bhí ag déileáil leis an gcás, chomh maith le cáilíochtaí ghairmiúla agus teicniúla agus baineadh úsáid astu seo chun anailís a dhéanamh ar an tsaincheist agus ar an gcásdlí agus an fasach araon. Ina theannta sin, mhaígh sí gur cuireadh saincheisteanna an cháis faoi bhráid aonad frith-sheachanta na gCoimisinéirí loncaim de Fho-roinn Cásanna níos Leithne agus pléadh iad ag cruinniú de chuid an Líonra Frith-sheachanta Náisiúnta go luath i mí Mheán Fómhair 2012. Ní raibh aon comhdhearcadh laistigh de na Coimisinéirí loncaim go n-éireadh leo ag tabhairt an cháis chun na cúirte. Go deimhin breathnaíodh ar an gcás nach n-éireadh leis de réir cosúlachta.

- 27.57** Dúirt an t-Oifigeach Cuntasaíochta, ag breathnú ar na torthaí féideartha i speictream, ag dul ó cháin móide ús ar thaobh amháin go nialas ar an taobh eile, go raibh sé de dhualgas ar na Coimisinéirí loncaim tairiscint socraíochta a phlé mar gheall ar an bhféidearthacht go bhféadfadh nach mbeadh aon chiste fágtha. Mar gheall go dtéann an nós imeachta achomhairc, lena n-áirítear na cúirteanna ar aghaidh ar feadh achar fada i gcónaí agus mar gheall go raibh an túsmeid a fuair an cáinócóir ag ídiú go sciobtha, ní fhéadfaí ráthaíocht a thabhairt go deo dá mba rud é gur bhuaigh na Coimisinéirí loncaim na hargóintí go mbeadh aon chistí ann chun an cháin a bhailiú astu. Thaispeáin sí go raibh dhá chuideachta eischósta cláraithe, laistigh de struchtúr an cháinócóra agus imní ann nach bhféadfaí monatóireacht cheart a dhéanamh ar aon chistí a d'éalódh as na cuideachtaí seo. Bhí pearsanra na gCoimisinéirí loncaim a bhí ag plé leis an gcás go láidir den tuairim nach mbeadh tairiscint níos fearr le teacht, agus go rachadh an cáinócóir sa t-seans sa chúirt mura nglacfaí leis an tairiscint de €15 milliún. Dúirt an t-Oifigeach Cuntasaíochta nárbh fhéidir measúnú cruinn a dhéanamh ar na dóchúlachtaí a bhí i gceist agus chuige sin bhí gné mhór breith phearsanta ar fhiúntas bainteach leis. Ag teacht ar réiteach dóibh thug sí faoi deara nár ghéill na Coimisinéirí loncaim d'aon phointe dlí.
- 27.58** Maidir le híocaíocht de €15 milliún, dúirt an t-Oifigeach Cuntasaíochta gur aithin na Coimisinéirí loncaim i gcónaí chun an cháin a urscaoileadh go mbeadh sé riachtanach cistí a tharraingt as an gcuideachta shealbháíochta infheistíochta agus go ndéanfaí é seo trí leachtú a dhéanamh. Má bhí na Coimisinéirí loncaim chun buachan ar phrionsabal agus chun a chruthú nach cuireadh i bhfeidhm na hailt mhaolaithe a rialaíonn scaireanna le haghaidh malartú scaireanna, ansin bheadh bunchostas na scaireanna don leachtú sin mar an túsmeid. Mar gheall go raibh luach glansócmhainní na cuideachta tite chomh mór sin, chinnteodh leachtú cailteanas caipitil inlamhála den méid seo. Bheadh sé suntasach chomh maith an luach cánach fhéideartha sa todhchaí don cháinócóir ar a leithéid de chailteanas de ráta 30% den Cháin Ghnóthachan Caipitiúil. Chuir na Coimisinéirí loncaim cosc ar seo trí iarraidh ar litir thairisceana an ghníomhaire ráiteas a chur san áireamh le héifeacht nach n-ardódh aon leachtú riachtanach chun aon chistí a tharraingt anuas aon chailteanas ag teacht ó thitim i luach na cuideachta a d'fhéadfaí a úsáid chun dliteanais eile a fhritháireamh.

Cás Staidéar C

- 27.59** Rinne cáinócóir fiosrú maidir leis an mbealach ceart le déileáil le sraith idirbhearta a bhaineann le Cáin Bhreisluacha. Bhain na hidirbhearta le híocaíochtaí eatramhacha ar chonradh fadtéarmach.
- 27.60** Is mar gheall ar fhiosrú an cháinócóra a rinneadh iniúchadh. Fuair na Coimisinéirí loncaim amach go raibh €7.3 milliún i gCáin Bhreisluacha dlite ar an gcáinócóir agus d'íoc sé an cháin. Bhí tuairim is leath den íocaíocht bliain ródhéanach agus bhí an chuid eile idir dhá mhí agus deich mí déanach.
- 27.61** Maíonn an Cód Cleachtas gur cheart ús reachtúil a chur i bhfeidhm i gcásanna a bhfuil saincheist chánach theicniúil i gceist agus go bhfuil an íocaíocht mall. D'ainneoin sin níor chuir na Coimisinéirí loncaim ús i bhfeidhm. Ríomh an t-iniúchadh go raibh ús dlite le haghaidh íocaíocht dhéanach sa chás seo ag €570,000.
- 27.62** Ba é an t-ábhar imní maidir leis an gcás seo gur theip orthu ús a chur i bhfeidhm in ainneoin an riachtanas soiléir é sin a dhéanamh.

Ráitis an Oifighe Chuntasaíochta

- 27.63** Mhaígh an t-Oifigeach Cuntasaíochta gur mheas na Coimisinéirí Loncaim táille úis a fhorchur sula bhfuarthas réiteach ar an gcás seo. Glacadh leis áfach, gur tháinig na gearrmhuirir aníos mar chuid de chonradh 'reatha', go raibh na hearraí á ndéanamh nuair a rinneadh an t-iniúchadh agus ná raibh siad leagtha amach i sceideal le seachadadh go ceann roinnt achair ama ina dhiaidh sin. Ba iad na híocaíochtaí ar tháinig na gearrmhuirir as ná roinnt íocaíochtaí de chéim ardluacha a bhain le hidirbheart amháin. Chomh maith leis sin nuair a bhí an cáiníocóir sásta go raibh an staid theicniúil mar a léirigh na Coimisinéirí Loncaim í ceart, rinneadh íocaíocht iomlán agus láithreach. Ghearrfaí ús dá mba rud é go bhfuarthas na hearraí agus gur comhlíonadh an conradh roimh an t-iniúchadh.

Socraíochtaí Iniúchta a Údarú agus a Cheadú

- 27.64** Tá tairiscintí socraíochta faoi réir cheadú Choimisinéara Loncaim nó, foirne réigiúnach agus dúiche má bhíonn an tairiscintí sin faoi réir tairseach áirithe. Ba chóir go mbeadh moladh soiléir i dtuarascáil an Iniúchóra Loncaim ar an iniúchadh faoi cibé ar chóir nó nár chóir an t-socraíocht beartaithe a cheadú.
- 27.65** Fuair an t-athbhreithniú amach gur ceadaíodh gach socraíocht de réir tairseach ceadaithe na gCoimisinéirí Loncaim.
- 27.66** Leagtar amach na tairisí de réir tagartha don t-socraíocht iomlán a baineadh amach leis an gcáiníocóir. Mar sin féin, i gcásanna ina mbíonn difríocht idir meastachán na gCoimisinéirí Loncaim ar an dliteanas agus méid na socraíochta a beartaíodh, d'fhéadfadh go raibh ceadú de dhíth ag leibhéal níos airde más rud é go raibh an tairseach bunaithe ar mheastachán dliteanais.

Socraíochtaí a Fhoilsiú

- 27.67** Ní mór sonraí socraíochta a fhoilsiú sa chás gur cuireadh pionóis i bhfeidhm seachas sa chás go bhfuil nochtadh incháilithe bailiú déanta ag an gcáiníocóir sular cuireadh tús le hiniúchadh nó sa chás go mbíonn socraíocht níos lú ná €33,000 nó go mbíonn na pionóis níos lú ná 15% den cáin a bhíonn dlite.¹ Féadfaidh leis na Coimisinéirí Loncaim cásanna a chur ar aghaidh chuig an Stiúrthóir Ionchúiseamh Poiblí, a chinnfidh cibé an ndéanfar nó nach ndéanfar cás a ionchúiseamh.

Sonraíochtaí a Bhailiú

- 27.68** Ní i gcónaí a íocann cáiníocóirí an méid a bhíonn dlite láithreach nuair a thagtar ar shocraíochtaí iniúchta. Rinneadh an méid íocaíochta a rinneadh ar shuimeanna socraíochta a imscrúdú sna 28 cás a athbhreithníodh le linn an imscrúdaithe mar aon le hathbhreithniú ar shampla breise de 25 socraíocht do gach bliain idir 2007 go 2012. Tá na torthaí leagtha amach in Fíor 27.5.

¹ Ba ionann an tairseach do dhliteanais a bhain leis na blianta 2005 go dtí 2009 agus €30,000. Ó 2010, ardaíodh an tairseach go dtí €33,000.

Fíor 27.5 Íocaíocht socraíochtaí iniúchta

Bliain na socraíochta	Líon cásanna	Méid iomlán na socraíochta	Stádas in aghaidh taifead na gCoimisinéirí loncaim			
			Íoctha	Díscríofa	Fós gan íoc	Mil fios ^a
		€m	€m	€m	€m	€m
2012	46 ^{bc}	63	45	1	6	11
2011	25	86	58	—	2	26
2010	25	67	39	—	10	18
2009	21 ^c	73	71	1	—	1
2008	25	87	80	6	—	1
2007	25	136	135	—	—	1
Iomlán	167	512	428	8	18	58

Foinse: Comhaid iniúchta ioncaim agus taifid cáinócóra arna gcoinneáil ag na Coimisinéirí loncaim.

Nótaí: a Tá na cásanna lena mbaineann á athbhreithniú faoi láthair ag na Coimisinéirí loncaim (Meán Fómhair 2013).

b Áirítear ar chásanna 2012, sé chás a bhaineann le sampla na 28 gcás a athbhreithníodh go mionsonraithe agus, freisin, leis an sampla de 25 cás a athbhreithníodh i gcomhar fianaise íocaíochta agus sin amháin.

c Níl cásanna ina raibh an toradh iniúchta mar neamhchead éilimh aisíocaíochta nó mar srian ar chaillteanais san áireamh.

27.69 Léiríonn Fíor 27.5 toradh de €512 milliún do na cásanna a athbhreithníodh, íocadh thart ar 84% de na méideanna socraíochta roimh Márta 2012, agus rinneadh thart ar 1.6% den cháin a dhíscríobh cé gur fhan an t-iarmhéid mar a chéile.

Cás Staidéir D – Achomharc agus Neamhíocaíocht

27.70 In 2004, rinne na Coimisinéirí loncaim iniúchadh ar Chuideachta D a bhí ag feidhmiú in earnáil ina raibh na Coimisinéirí loncaim i mbun sraitheanna iniúchtaí a bhí sonrath ó thaobh earnála de.

27.71 Tar éis an iniúchta, fuair na Coimisinéirí loncaim amach, i Meán Fómhair 2005, go raibh dliteanas cánach neamhfhogartha de €1 milliún ann do na blianta 2003 agus 2004 i ndáil le CBL, ÍMAT agus Cáin Chorparáideach, pionóis den mhéid chéanna agus ús de €100,000 a bhí dlite, a d'fhág an méid iomlán a bhí dlite ag €2.2 milliún. Ba iad seo a leanas na príomhimeachtaí a tharla sa chás ina dhiaidh sin

- In Eanáir 2006, rinne an cáinócóir achomharc ar na torthaí chuig na Coimisinéirí loncaim.
- I bhFeabhra 2008, d'iarr na Coimisinéirí loncaim dáta d'éisteacht ó na Coimisinéirí Achomharc.
- Socraíodh éisteacht de chuid na gCoimisinéirí Achomharc do Dheireadh Fómhair 2008 ach cuireadh sin siar ar iarratas ón dá pháirtí (na Coimisinéirí loncaim agus an cáinócóir). Reáchtáladh éisteachtaí i Márta agus i nDeireadh Fómhair 2009.
- Ina dhiaidh sin chuaigh an cuideachta i mbun leachtaithe deonaigh creidiúnaithe.
- An 25 Samhain 2009, d'eisigh na Coimisinéirí Achomharc a gcinneadh i bhfabhar na gCoimisinéirí loncaim.
- Rinne an cáinócóir an cás a achomharc chuig an gCúirt Chuarda. Reáchtáladh an éisteacht in 2010. Chinn an Chúirt i bhfabhar na gCoimisinéirí loncaim.

- I Samhain 2012, dúnadh an t-iniúchadh agus rinneadh an cháin a dhíscríobh. Luaigh an comhad gur in ainneoin na measúnuithe a bheith deimhnithe, bhí an cuideachta imithe agus níorbh fhéidir leis an Ard-Bhailitheora na méideanna dlite a bhailiú.

27.72 Ba ionann an toradh iniúchta a thaifead na Coimisinéirí loncaim agus €1 milliún agus is seo an méid a cuireadh isteach i dtoradh iniúchta 2012.

27.73 Is iad seo a leanas príomhphointí an cháis

- an t-imeacht aimsire suntasach a bhain leis an gcás a chur chun cinn
- níor thaispeáin taifead an cháinócóra an t-ús agus na pionóis a ríomhadh mar mhéideanna dlite ag na Coimisinéirí loncaim agus ba é an t-suim a cuireadh ar aghaidh chuig an Ard-Bhailitheora lena bailiú ná €1 milliún (cáin amháin).

Tuairimí an Oifigeach Cuntasaíochta

27.74 Thug an tOifigeach Cuntasaíochta le fios go raibh sé suntasach sa chás seo go raibh na Coimisinéirí loncaim ar an eolas go raibh ceist cánach a raibh tábhacht ag baint léi sa chás seo curtha ar aghaidh an 11 Feabhra 2009 ag Ballstát eile chuig Cúirt Bhreithiúnais na hEorpa lena chinneadh. Tugadh breithiúnas ar an gceist seo faoi dheireadh i Meitheamh 2010.

Comhaid Iniúchta Cánach

27.75 Ba chóir iniúchtaí de chuid na gCoimisinéirí Canach a dhéanamh de réir an Chóid Chleachtais agus ba chóir go léireodh comhaid iniúchta fianaise soiléir air sin. Ba chóir go gcuirfeadh iniúcháirí de chuid na gCoimisinéirí loncaim tuairiscí iniúchta ar fáil ina leagtar amach go soiléir na saincheisteanna a bhain leis an iniúchta agus ina leagtar amach freisin moltaí soiléire faoi shocraíochtaí beartaithe.

27.76 Ba chóir go mbeadh siad seo a leanas, ar a laghad, sna comhaid iniúchta

- litir fhógra chuig an gcáinócóir ina leagtar amach na nithe a bhfuil sé de rún ag na Coimisinéirí loncaim a imscrúdú agus na tréimhsí ata le clúdach ag an iniúchadh beartaithe (scóip an iniúchta)
- nóta ar an gcéad agallamh a cuireadh ar an gcliant tráth a dhéantar scóip an iniúchta a mhíniú agus a dtugtar deis don cháinócóir saincheisteanna a nochtadh do na Coimisinéirí loncaim
- fianaise lena léiriú conas a ndeachaigh na Coimisinéirí loncaim i ngleic leis na saincheisteanna i scóip an iniúchta agus le saincheist ar bith eile a tháinig chun cinn le linn an agallaimh leis an gcáinócóir nó maidir le modh oibre an iniúchta
- fianaise lena léiriú conas mar a ríomh an tlniúcháir loncaim an measúnú iniúchta, ús agus pionóis san áireamh, nó sa chás go ndearna an cáinócóir nochtadh incháilithe, fianaise a léiríonn gur sheiceáil na Coimisinéirí loncaim ríomh an cháinócóra áit a raibh pionóis i bhfeidhm, nuair is cuí
- tairiscint scríofa ar shocraíocht ón gcáinócóir.

- 27.77** Fuair an t-imscrúdú amach go raibh éagsúlacht mhór i gcaighdeán na gcomhad do na cásanna a rinneadh a athbhreithniú. Bhí roinnt comhad ar chaighdeán ard agus iontu bhí fianaise shoiléir go ndearnadh an t-iniúchadh go hiomlán de réir an Chóid Chleachtais, lenár áiríodh fógra ar iniúchadh agus agallamh leis an gcáiníocóir faoi mar a rinneadh an t-iniúchadh agus an bunús a bhí ann don t-socraíocht a thángthas uirthi. Mar sin féin, i go leor cásanna, bhí sé deacair a dhéanamh amach ón gcomhad cad iad na saincheisteanna iniúchta agus cén bunús a bhí leis an t-socraíocht iniúchta a beartaíodh. Tá achoimre ar na torthaí ón athbhreithniú comhad le fáil anseo i bhFíor 27.6.

Fíor 27.6 Comhaid Iniúchta na gCoimisinéirí Ioncaim

Mír	Caighdeán sroichte
Iniúchtaí a rinneadh (36 cás)	
Litir fhógra chuig an gcáiníocóir	89%
Nóta ar an gcéad agallamh	61%
Fianaise lena léiriú gur tugadh aghaidh ar phríomhshaincheisteanna	67%
Socraíocht a baineadh amach (28 cás)	
Fianaise leordhóthanach ar ríomh mhéid na socraíochta	86%
Tairiscint scríofa ar shocraíocht ón gcáiníocóir	43%

Foinse: Comhaid iniúchta na gCoimisinéirí Ioncaim

- 27.78** Tá roinnt céimeanna glactha ag na Coimisinéirí Ioncaim le linn 2013 chun aghaidh a thabhairt ar shaincheisteanna caighdeán iniúchta. I mBealtaine 2013, d'eisigh siad an cáipéis 'Caighdeán Idirghabhála Comhlíonta Cáilíochta' ina leagtar amach nósanna imeachta dearbhaithe cáilíochta don phróiseas iniúchta Coimisinéirí Ioncaim agus don phróiseas idirghabhála bainistithe rioscaí. I Meitheamh 2013, eisíodh an cáipéis 'Tuarascáil Míreanna Éigeantacha' ina leagtar amach na míreanna ar chóir aghaidh a thabhairt orthu nuair a bhíonn iniúchadh nó idirghabháil eile ag tráth a gcríochnaithe.

Tuairimí an Oifigigh Chuntasaíochta

- 27.79** Maidir le tairiscintí scríofa ar shocraíocht ó cháiníocóirí, thug an tOifigeach Cuntasaíochta le fios go bhféadfaí sonraí sonraíochta a chomhaontú ó bhéal uaireanta agus a dheimhniú ansin ag an iniúchóir Ioncaim i scríbhinn.
- 27.80** Dúirt sí freisin gur fhoilsigh na Coimisinéirí Ioncaim Caighdeán Idirghabhálacha Comhlíonta Cáilíochta chun aird a dhíriú ar, inter alia, cad a bhíonn iniúchóirí ag súil leis ó thaobh comhad iniúchta cáilíochta agus go dtéann ceann de na caighdeán, an caighdeán pleanála, i ngleic le roinnt de na saincheisteanna a ardaítear anseo. Mar chuid den timthriall Córais Forbartha Bainistíochta Feidhmíochta do 2013, déanann bainisteoirí iniúchta agus iniúchóirí plé ar chomhlíonadh an iniúcháir leis na caighdeán cáilíochta i gcomhthéacs na n-athbhreithnithe eatramhach agus bliantúil. Moltar freisin go gcuirfidh an Rannóg Pleanála clár seiceálacha dearbhaithe cáilíochta i bhfeidhm in 2013 ar chásanna a bheidh roghnaithe go randamach. Baintear úsáid uaireanta as comhaid iniúchta ardchaighdeán i gclár oiliúna um chomhlíonadh agus déanfar sin a threisiú mar shamplacha ar shárchleachtas.

Mírangú Idirghabhálacha

- 27.81** Mar chuid den imscrúdú seo, roghnaíodh 45 cás iniúchta tuairiscithe a raibh tugtha chun críche ag na Coimisinéirí Ioncaim in 2012 i gcomhair agallaimh. Bhí comhthoradh iniúchta de €51.4 milliún ag na cásanna, nó 14.3% den toradh iniúchta iomlán tuairiscithe in 2012.
- 27.82** Léirigh athbhreithniú ar na comhaid go ndearnadh naoi gcás (20%) a thaifead go míchruinn mar idirghabhálacha iniúchta.
- I gcás amháin as na ceithre cás leis na socraíochtaí is airde bhí suim 7.4 milliún ann. Mar sin féin, níor tháinig an íocaíocht chun cinn ó iniúchta ach as léiriú amhrais a chuir cáiníocóir in iúl do na Coimisinéirí Ioncaim sula rinneadh tuairisceán Cánach Corparáideach do 2011.¹ Tar éis athbhreithniú de chuid na gCoimisinéirí Ioncaim agus pléití leis an gcáiníocóir, comhaontaíodh an chóireáil cánach chuí maidir leis an idirbheart seo agus íocadh an cháin a bhí dlite.
  - I sé gcás breise, rinne cáiníocóirí íocaíochtaí tar éis earráid a rinneadh i dtuairisceán cánach a cheartú nó nochtadh deonach neamhspreagtha.² Ní dhearnadh aon iniúchadh sna cásanna seo. Ba ionann na híocaíochtaí agus €2.6 milliún ar an iomlán agus bhí siad sin idir €7,000 agus €2.3 milliún.
  - I dhá chás breise nár rinneadh iniúchadh ar bith orthu, ní raibh aon dliteanas breise ann.
- 27.83** Tá achoimre ar na cásanna a rangáíodh go mícheart mar iniúchtaí i bhFíor 27.7.

Fíor 27.7 Idirghabhálacha na gCoimisinéirí Ioncaim a rangáíodh go mícheart mar iniúchtaí

Bunús roghnaithe athbhreithnithe	Líon cásanna	Luach toraidh	Rangaithe go mícheart	
			Líon	Toradh mar % den iomlán
		€m		
Socraíochtaí móra	4	37.7	1	20%
Socraíochtaí a roghnaíodh go randamach	41	13.7	8	19%
Cásanna iomlána a himscrúdaíodh	45	51.4	9	20%

Foinse: Comhaid iniúchta na gCoimisinéirí Ioncaim

¹ Tagann léiriú amhrais chun cinn nuair a bhíonn cáiníocóir neamhchinnte faoin gcóireáil chánach chuí ar idirbheart agus ansin lorgaíonn tuairim na gCoimisinéirí Ioncaim.

² Tarlaíonn nochtadh deonach neamhspreagtha nuair a dhéanann cáiníocóir sula n-eisítear litir ag cur in iúl na saincheisteanna iniúchta don cháiníocóir nó, i gcás imscrúdaithe, sula gcuirtear tús leis an imscrúdú.

Conclúidí agus Moltaí

- 27.84** Thuairiscigh na Coimisinéirí Ioncaim gur rinneadh beagán os cionn 9,000 iniúchadh faoin dá chlár iniúchta in 2012 agus gurbh ionann toradh na n-iniúchtaí agus €359 milliún.

27.85 Rinneadh na Coimisinéirí loncaim naoi gcás as na cásanna samplacha a roghnaíodh don imscrúdú a rangú go míchruinn mar idirghabhálacha iniúchta. Nuair a bhaintear amach na cásanna seo laghdaíonn sin an toradh iniúchta do na cásanna samplacha de thart ar 20%. Bhí an laghdú sa toradh mar a chéile den chuid is mó do chásanna a roghnaíodh go randamach ar nós na cásanna móra, a roghnaíodh ar bhonn méide. Le linn don ioncam a bheith á bhailiú, is dóigh go bhfuil an toradh iomlán iniúchta tuairiscithe de €359 milliún do 2012 róluaithe mar gheall ar na cásanna a rangaíodh go míchruinn.

Moladh 27.1: Ba chóir do na Coimisinéirí loncaim an modh ina ndéantar idirghabhálacha le cáiníocóirí a thaifead a athbhreithniú lena chinntiú go ndéantar nádúr na hidirghabhála a thaifead go cruinn agus go ndéantar torthaí ó na cineálacha idirghabhála éagsúla a rangú go cuí lena chinntiú go baintear úsáid níos cruinne as acmhainní iniúchta agus imscrúdaithe atá gann.

Freagra an Oifigigh Chuntasaíochta: Comhaontaithe. Tá feabhsuithe curtha i bhfeidhm ó mí Iúil 2012. Le tacaíocht ó uirlisí bainistithe cásanna nua, tá na Coimisinéirí loncaim ag athscagadh rangú idirghabhálacha ó thús 2012. Ní mór a thabhairt ar aird anseo cé go bhfuil rangú cuí idirghabhála cánach tábhachtach níl aon tionchar aige sin ar an méid cáin a íoctar leis an Státchiste.

- 27.86** D'fhormhór na gcásanna samplacha a athbhreithníodh, fuair an t-imscrúdú amach go rinne na Coimisinéirí loncaim dlíteanas na gcáiníocóirí a ríomh nó go raibh áirimh bhailí ag na Coimisinéirí loncaim ó ghníomhaire na gCáiníocóirí agus go raibh ús agus pionóis curtha i bhfeidhm de réir na reachtaíochta. Mar sin féin,
- In 18% de na cásanna a athbhreithníodh, bhí easpa cáipéisíochta sa chomhad lena léiriú conas a rinneadh an dlíteanas cánach a chainníochtú.
  - Cuireadh ús i bhfeidhm i 93% de na cásanna a athbhreithníodh, dhá chás inar rinneadh dhá shocraíocht babhtáí san áireamh. Níor cuireadh aon ús i bhfeidhm i dhá chás agus níor é an méid iomlán a bhí dlite an t-ús a muirearaíodh i dtír chás breise.
  - Fuair an t-imscrúdú amach, go raibh na leibhéil pionóis, nuair a cuireadh i bhfeidhm iad, níos ísle ná mar a bhí léirithe sa chomhad ar chóir a mhuirearú in aon tríú de chásanna. Níor cuireadh pionós ar bith i bhfeidhm i dhá chás a athbhreithníodh cé gur léirigh an fhianaise ar na comhaid go mbeadh pionóis iomchuí.
- 27.87** Léirigh anailís a rinneadh ar shocraíochtaí iniúchta a rinneadh in 2012 go raibh an chionroinnt sonraíochtaí ar cuireadh ús agus pionóis i bhfeidhm orthu, is iad sin cásanna arna bhainistiú ag an Rannóg Cásanna Móra, i bhfad níos lú ná na cásanna a bhí bainistithe sna réigiúin.
- 27.88** Luaigh an tOifigeach Cuntasaíochta go gcuirtear ús agus pionóis i gcásanna arna mbainistiú ag an Rannóg Cásanna Móra i bhfeidhm ag teacht le reachtaíocht agus leis an gCód Cleachtais, agus bíonn cúiseanna dlíteanacha ann leis an bhfáth go bhfuil an dá cheann díobh níos ísle ná na cásanna sna réigiúin. Mar shampla, is corparáidí móra a bhíonn i gceist le nádúr na gcásanna sa Rannóg Cásanna Móra, rud a chiallaíonn go mbaineann na saincheisteanna a aithnítear in iniúchtaí go minic le coigeartaithe teicniúla nach mbíonn pionóis mar thoradh orthu. Sa chás go gcuirtear pionós i bhfeidhm, cuirtear i bhfeidhm é ag an ráta cuí de réir an Chóid Chleachtais.

Moladh 27.2: Ba chóir go ndéanadh na Coimisinéirí Loncaim athbhreithniú ar na sásraí atá i bhfeidhm acu lena chinntiú go ndéantar ús agus pionóis a chainníochtú de réir na reachtaíochta agus de réir an Chóid Chleachtais. Ba chóir a bhreithniú freisin córas dearbhairthe cáilíochta a chur i bhfeidhm ina dhéanfaí sampla comhad a athbhreithniú agus go dtabharfaí aghaidh ansin ar easnamh ar bith a d'aithneofaí. Chuideodh sin chun leanúnachas a chinntiú i léirmhíniú agus i bhfeidhmiú na reachtaíochta agus an Chóid Chleachtais agus chuirfeadh sé dearbhú ar fáil do na Coimisinéirí Loncaim go gcaitear le cáiníocóir go cothrom.

Freagra an Oifigigh Chuntasaíochta: Comhaontaithe. Athraíonn nádúr iniúchta, go háirithe i gcás na sonraíochta iniúchta a idirbheartú, go mór ó chás go cás agus cé go gcuireann an reachtaíocht agus an Cód Cleachtais struchtúr oibríochta ar fáil don iniúchóir, ní mór don iniúchóir breithiúnas a úsáid chun na fíricí agus na himthosca sa chás a mheas chun teacht ar shocraíocht a bheadh cothrom agus praiticiúla. Tugadh isteach roinnt tionscnamh ó mí Iúil 2012 chun feabhas a chur ar chaighdeán an phróisis idirghabhála comhlíonta. Leanfar le tús áite a thabhairt d'fheabhas a chur ar chaighdeán na n-idirghabhálacha. Cuirfidh socraíochtaí iniúchta a chuirtear ar aghaidh chuig ardbhainistíocht na gCoimisinéirí Loncaim ar bhonn randamach, a tugadh isteach in Iúil 2013, feabhas mór ar ár gcumas laigeachtaí sa phróiseas a aithint. Chomh maith leis sin, cuirfidh an Rannóg Pleanála i bhfeidhm clár seiceálacha dearbhairthe cáilíochta ar chásanna a roghnaítear go randamach roimh 2014 a bheidh mar bhonn tacaíochta leis sin.

- 27.89** Ba ionann an t-socraíocht iniúchta is airde in 2012 agus €15 milliún i gCás B. In ainneoin castacht theicniúil an cháis agus an mhéid a bhí i gceist, níor cuireadh an cás ar aghaidh chuig aonad frith-sheachanta na gCoimisinéirí Loncaim. Léirigh an fhianaise maidir leis an t-sonraíocht a idirbheartú go bhféadfadh níos mó cruinnis agus trédhearcachta a bheith ag baint le cur chuige na gCoimisinéirí Loncaim ó thaobh an cáiníocóir a chur ar an eolas faoin dliteanas a d'fhéadfadh a bheith ann agus measúnú na gCoimisinéirí Loncaim ar na torthaí a dóigh a bheadh leis an dlíthíocht a thaifead go soiléir go himheánach.
- 27.90** Chuaigh an cur chuige a glacadh sa chás ina raibh an dara socraíocht is airde ann de €8 milliún i gCás A, i gcodarsnacht leis an gcur chuige a glacadh i gCás B. I gCás A, bhí aonad frith-sheachanta na gCoimisinéirí Loncaim bainteach leis an gcás ó chéim luath agus cuireadh an cáiníocóir ar an eolas faoin dliteanas iomlán a d'fhéadfadh a bheith ann i rith na n-idirbheart agus léirigh an cás freisin gur bhreithnigh na Coimisinéirí Loncaim an toradh is dóchúla a thiofadh as an dlíthíocht i rith na n-idirbheart socraíochta.

Moladh 27.3: Ba chóir do na Coimisinéirí Loncaim

- athbhreithniú a dhéanamh ar a phróiseas ceadaithe agus breithniú a dhéanamh maidir le coiste ceadaithe socraíochtaí a bhunú do chásanna sonracha m.sh. cásanna lena mbaineann luach ard, cásanna lena mbaineann castacht theicniúil agus cásanna lena mbaineann leibhéal ard riosca
- breithniú a dhéanamh sa chás go mbíonn difríocht idir meastachán an dliteanais agus méid na sonraíochta a beartaíodh, cead a éilliú ag leibhéal an bhunmheastacháin Coimisinéirí Loncaim (lena n-áirítear ús agus pionóis iomchuí) lena chinntiú go ndéantar an cáin a d'fhéadfadh a bheith ann a mheas ag leibhéal cuí.

Freagra an Oifigigh Chuntasaíochta: Comhaontaithe. Tá tuilleadh breithnithe le tabhairt do na moltaí seo. Tá córas ceadaithe daingean i bhfeidhm ag na Coimisinéirí Ioncaim a éilíonn ceadaitheoir amháin ar an laghad ag an leibhéal bainistíochta. Ag brath ar mhéid na socraíochta, d'fhéadfadh go mbeadh cead de dhíth ón leibhéal Bainisteora Dúiche, Rúnaí Cúnta agus Coimisinéara. Mar chuid d'iompar caighdeánach idirbheartaíochta sonraíochta bíonn comhairliúchán inmheánach rialta, mar aon le freastal bainisteoirí ar chruinnithe le cáiníocóirí. Sa bhreis air sin, bíonn cruinnithe bainistithe míosúla ann faoi chathaoirleacht leibhéal Rúnaí Cúnta, nó bíonn cruinnithe athbhreithnithe torthaí ann gach ceithre mí freisin faoi chathaoirleacht Coimisinéara áit a dhéantar plé sonrach ar leibhéal na gceaduithe a chuirfear i bhfeidhm ar shocraíochtaí iniúchta.

In Iúil 2013, rinneadh na córais bainistithe cásanna a leasú chun a mheabhrú don cheadaitheoir gur chóir go mbeadh sí/é féin sásta gur comhlíonadh na gcaighdeán cáilíochta maidir le taifead iniúchta. Ceadáíonn na córais seo freisin do chéatadán socraíochtaí iniúchta a chur ar aghaidh, in ainneoin mhéid na sonraíochta sin (sonraíochtaí nialais san áireamh) chuig Rúnaithe Cúnta agus comhaltaí an Bhoird, lena gceadú. Tá na tionscnaimh seo leagtha amach chun feasacht a ardú ar an tábhacht a bhaineann le hoibríocht cásanna caighdeán. Ar an mbealach céanna, cuideoidh an clár seiceálacha dá dtagraítear thuas, leis an teachtaireacht idirghabhála caighdeán a fhorfheidhmiú.

Moladh 27.4: Sa chás go socraítear cásanna ar mhéid níos lú ná mar a bhí measta ag na Coimisinéirí Ioncaim ar dhliteanas an cháiníocóra, ba chóir do na Coimisinéirí Ioncaim a bhreithniú (agus a thaifead) an torthaí eile a d'fhéadfadh a bheith ag súil leo as an dlíthíocht sa chás go mbíonn sin mar mhalairt rogha gníomhartha. Tugtar le fios go mbeadh go leor breithiúnais de dhíth agus go bhféadfadh go mbeadh socraíochtaí casta ann. Nithe ar chóir a bhreithniú ná neamhchinnteacht faoin toradh a d'fhéadfadh a bheith ann mar aon leis an gcostas, am agus rioscaí a bhaineann le dlíthíocht. Ba chóir go mbeadh na cinntí, agus na cúiseanna leis na cinntí sin, a thaifead go hiomlán agus go soiléir sula gcuirtear an comhad ar aghaidh lena cheadú.

Freagra an Oifigigh Chuntasaíochta: Comhaontaithe. Tacóidh na Caighdeáin Idirghabhála Comhlíonta Cáilíochta a seoladh i mBealtaine 2013 le cur i bhfeidhm an mholta seo agus mholadh 28.6 thíos.

Moladh 27.5: . Sa chás go mbíonn cásanna a bhíonn castacht theicniúil ag baint leo, ba chóir baill foirne speisialtachta laistigh de na Coimisinéirí Ioncaim a chur ar an eolas (agus lasmuigh nuair a bhreithnítear sin a bheith riachtanach) agus ba chóir a gcuid tuairimí a chur ar pháipéar agus a thaifead ar an gcomhad.

Freagra an Oifigigh Chuntasaíochta: Comhaontaithe. Comhaontaítear sa chás go mbeidh sé riachtanach d'iniúchóir comhairle a lorg go himmheánach nó go seachtrach, ba chóir tuairimí speisialtachta a chur ar pháipéar agus a thaifead.

Moladh 27.6: Maidir le hidirbheartú na socraíochtaí iniúchta, ba chóir do na Coimisinéirí Ioncaim na nithe seo a leanas a bhreithniú

- treoir agus nósanna imeachta sonracha a chur i bhfeidhm maidir le modh oibre na n-idirbheartaíochtaí socraíochta
- a éilliú orthu siúd atá i mbun idirbheartaithe ar na socraíochtaí meastachán is airde na gCoimisinéirí Ioncaim ar dhliteanas an cháiníocóra a chur chun cinn lena n-áirítear an méid chúí úis agus pionós

- foireann idirbheartaíochtaí a bhfuil taithí aici a bhunú a bheadh ar fáil do gach aonad in imthosca lena mbaineann suimeanna móra.

Freagra an Oifigigh Chuntasáochta: Comhaontaithe. Faigheann gach ball foirne a ghlacann páirt sa chlár oiliúna iniúchta, modúl ar hidirbheartaíochtaí sonraíochta, ina múintear teicnicí trí mheascán oiliúna foirmiúil, rólghlacadh agus cás staidéir. Cé go mbreithneofar forbairt ar threoir agus nósanna imeachta sonracha, tá béim láidir cheana féin ar mheantóireacht a dhéanamh ar iniúcháirí nach bhfuil an oiread sin taithí acu i rith an phróisis iniúchta trí iad a chur chuig cruinnithe le comhaltaí foirne sinsearacha nuair a bhíonn idirbheartaíochtaí sonraíochtaí ar bun. Sa bhreis air sin, sa chás go mbíonn saincheisteanna teicniúla i gceist nó go mbíonn méideanna móra á phlé, freastalaíonn an bainisteoir iniúchta, agus i gcásanna móra an Bainisteoir Dúiche, mar aon leis an bhfoireann tacaíochta theicniúil ar chruinnithe le cáiníocháirí agus gníomhairí. Tabharfar breithniú breise, mar sin féin, ar tograí sa mholadh seo.

Iarscríbhinn A - Rátaí Pionóis do Mhainneachtain ar nó tar éis 24 Nollaig 2008

Nochtadh incháilithe agus comhoibriú cáiniocóirí	Catagóir Mainneachtana	Nochtadh Spreagtha	Nochtadh neamhspreagtha
Gach nochtadh incháilithe sa chatagóir seo	lompar míchúramach gan iarmhairtí suntasacha	10%	3%
An chéad nochtadh incháilithe sna catagóirí seo	lompar míchúramach le hiarmhairtí suntasacha	20%	5%
	lompar in aon turas	50%	10%
An dara nochtadh incháilithe sna catagóirí seo	lompar míchúramach le hiarmhairtí suntasacha	30%	20%
	lompar in aon turas	75%	55%
An tríú nochtadh incháilithe sna catagóirí seo nó noхтаí ina dhiaidh sin	lompar míchúramach le hiarmhairtí suntasacha	40%	40%
	lompar in aon turas	100%	100%

Gan nochtadh incháilithe ar bith	Catagóir Mainneachtana	Gan comhoibriú ar bith	Comhoibriú agus sin amháin
Gach mainneachtain nach mbaineann nochtadh incháilithe ar bith leo	lompar míchúramach gan iarmhairtí suntasacha	20%	15%
	lompar míchúramach le hiarmhairtí suntasacha	40%	30%
	lompar in aon turas	100%	75%

Nóta: Déanann an tábla seo tagairt do mhainneachtain a tharla ar nó tar éis 24 Nollaig 2008 (Acht Airgeadais Uimh 2. 2008), ina dhéanann an cáiniocóir nochtadh incháilithe agus do mhainneachtain nach ndéantar nochtadh incháilithe ina leith. Is céatadán den cháin tearcótha é an pionós cáin-dhírithe.